

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата економічних наук, доцента Капранової Лариси Григорівни
на дисертаційну роботу Сириченко Наталі Сергіївни
на тему «Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних
трансформацій», яку представлено до захисту
у спеціалізованій вченій раді Д 11.051.03 у Донецькому національному
університеті МОН України (м. Вінниця) на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове
господарство і міжнародні економічні відносини**

Актуальність теми дослідження

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується прогресивними змінами у світовому бізнес-середовищі. Глобальні трансформації спричиняють диверсифікацію форм і напрямів міжнародної економічної взаємодії, зокрема обумовлюють відповідні зміни інвестиційних процесів, спрямованість, зміст та характер яких набувають істотної динаміки під впливом глобалізаційних зрушень. Формуються новітні тенденції розвитку світової економіки, в тому числі й міжнародного інвестування, що потребує їх постійного моніторингу та аналізу. Отже, питання системного осмислення новітніх явищ у розвитку міжнародних інвестиційних процесів та їх трансформації в умовах швидких змін глобального середовища набувають значної актуальності.

Враховуючи вищезазначене, актуальність представленої дисертантом роботи, в якій досліджено проблеми та перспективи розвитку процесу міжнародного інвестування на етапі глобалізації світової економіки, а також розроблено науково-практичні рекомендації щодо забезпечення економічного зростання країн за рахунок міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій, є беззаперечною.

Наукова новизна отриманих результатів

В процесі дослідження одержано наукові результати, які розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми та характеризують новизну роботи:

розроблено *генезис теорій інвестування* як результат аналізу теоретичних і методологічних засад міжнародного інвестування (с. 20-22), який підтверджує висновок, що міжнародні інвестиційні процеси відіграють важливу роль у розвитку світової економіки;

запропоновано *концептуальну схему формування єдиного міжнародного інвестиційного простору (ЄМІП)* як теоретичний імператив розвитку глобалізації (с. 26-28) в контексті дослідження теоретичних засад розвитку міжнародного інвестування на етапі глобалізації світового господарства;

надано авторське визначення *міжнародних інвестицій в умовах глобальних трансформацій* як вкладення власних, запозичених або залучених ресурсів у формі матеріальних, фінансових, інтелектуальних цінностей в об'єкти підприємницької та інші види діяльності, як на короткий, так і тривалий період, за межами країни, індивідуальними або/і інституціональними інвесторами, та утворення на цій основі державно-транснаціонального капіталу з метою отримання прибутку (доходу) і/або досягнення позитивного соціального ефекту (с. 34);

здійснено розробку *інтегрального індексу інвестиційної привабливості країн*, із використанням результатів апробації якого встановлено ступінь впливу факторів-індикаторів соціально-економічного розвитку на інвестиційну привабливість країн (с. 97-101);

розроблено *організаційно-економічний механізм стабілізації економічного зростання країн в умовах глобалізації за рахунок міжнародного інвестування* (с. 148), який побудовано з урахуванням розуміння *інвестиційної стабільності* як стійкого стану довгострокового вкладання капіталу з точки зору прогнозованості грошових потоків, прибутковості за сприятливих умов в країні і гарантії страхування інвестиційних ризиків (с. 147), і складові якого, характеризуючись автономністю на макро-, мезо-,

мікроекономічному рівні, консолідує всіх учасників у процесі досягнення стратегічної мети – поступального економічного зростання країн за рахунок інвестиційного компонента.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість результатів проведеного дослідження забезпечується використанням діалектичного методу наукового пізнання, а також загальнонаукових методів пізнання, зокрема, теоретичного узагальнення, системного аналізу, логічного узагальнення, статистичного та економіко-математичного аналізу, системного підходу, міжсистемних трансформацій та ін.

Отримані результати наукових положень, висновків та рекомендацій базуються на використанні офіційних матеріалів міжнародних організацій (ООН, МВФ, Світового банку), законодавчих і програмних документів України, матеріалів Державної служби статистики України, даних Національного банку України, АТ «Укресімбанк», наукових робіт провідних вітчизняних і зарубіжних учених, результатів власних досліджень автора.

Вищезазначене свідчить про обґрунтованість і достовірність викладених результатів дослідження.

За темою наукової роботи опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 41,6 д.а., з яких особисто автору належить 7,9 д.а., у тому числі 3 одноосібні статті у наукових періодичних виданнях інших держав та виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз, загальним обсягом 1,9 д.а., 8 одноосібних статей у наукових фахових виданнях загальним обсягом 4,2 д.а.

Публікації з достатньою повнотою відображають зміст дисертаційної роботи, автореферат відповідає її змісту.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами

Дисертацію виконано відповідно до напрямків науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки Донецького національного

університету МОН України – держбюджетних тем: «Підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності України в інтеграційних об'єднаннях: регіональний та галузевий аспект» (номер держреєстрації 0106U012484), «Розвиток старопромислового регіону на засадах інноваційної стратегії та трансферу знань» (номер держреєстрації 0111U009621).

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів

Отримані результати дисертаційної роботи мають теоретичне значення, яке полягає в поглибленні теоретико-методологічних основ дослідження міжнародного інвестування та розробці науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення економічного зростання країн за рахунок міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій.

Практичне значення основних положень, розроблених у дисертаційній роботі, полягає у тому, що вони виступають науковою основою розробки концептуальних напрямів розвитку міжнародних інвестиційних процесів з урахуванням трансформаційних впливів глобалізації.

Результати досліджень, що містяться в дисертації, використано у практичній діяльності Верховної Ради України, Вінницької обласної державної адміністрації, Донецької Торгово-промислової палати (м. Маріуполь), ПАТ «Укрсоцбанк» (м. Запоріжжя), про що надано відповідні довідки. Крім того, результати дослідження Сириченко Н.С. використано у навчальному процесі Мукачівського державного університету МОН України, а також Донецького національного університету МОН України (м. Вінниця) при розробці навчально-методичних комплексів і викладанні дисциплін «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України», «Міжнародна інвестиційна діяльність», що підтверджено довідками, які містяться в роботі.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації

Незважаючи на ряд отриманих науково значущих результатів, робота не позбавлена певних недоліків, до яких слід віднести такі:

1. Заслуговує на увагу висновок дисертанта щодо набуття міжнародним інвестуванням під впливом глобальних трансформацій якісно нового змісту, зокрема, в частині формування державно-транснаціонального капіталу (с. 31). Цілком логічним вбачалось би висвітлення автором аспекту державно-приватного партнерства на глобальному рівні, особливостей його формування і прояву, важелів та умов використання тощо. Це є тим більш важливим, що, як зазначається на с. 32, низка питань, пов'язаних з міжнародним інвестуванням в умовах глобальних трансформацій, залишилися невирішеними.

2. Вважаємо, що класифікаційні ознаки інвестицій слід було б більш ретельно згрупувати з урахуванням масштабів явища глобалізації (рис. 1.4, с. 35). Зокрема, з одного боку, спостерігається змістовна і територіальна відмінність категорій «глобальний рівень», «міжнародний рівень», з іншого – різною є, наприклад, змістовна наповненість ризиків (агресивні, консервативні, помірні) залежно від рівнів, що аналізуються – глобальний, міжнародний, національний і т.п.

3. Не можна не погодитись з дисертантом щодо необхідності системного підходу до розробки стратегії інвестування (с. 52). Однак навіть за своєї беззаперечності, системне забезпечення потребує ретельного прорахунку засобів, організаційно-економічних важелів, складових інституційного, інтелектуального забезпечення тощо. Таким чином, системний аспект дослідження потребує подальшого розвитку, принаймні в контексті узгодження інтересів підприємств, територій, галузей як основи довгострокового економічного зростання.

4. Досліджуючи глобальні трансформації на міжнародному інвестиційному ринку в рамках п. 2.1, дисертанту вдалось встановити зближення трендів інвестиційних коливань розвинутих країн та країн, що розвиваються (рис. 2.3, с. 87), що є безумовним прирощенням наукового знання стосовно перебігу глобалізаційних процесів. Крім того, судячи з рис. 2.3, в рамках даного зближення відбувається зменшення амплітуди коливань обсягів надходження іноземних інвестицій. Тим більш важливим було б пояснення витоків вказаних явищ, однак автор обмежився аналізом

емпіричних даних без деталізації причин зміни парадигми інвестиційних процесів.

5. Цілком погоджуючись з дисертантом, що кошти іноземного інвестора не відіграють в Україні ключової ролі в економічному зростанні (с. 122), виникає питання, по-перше, що дозволило нижче за текстом автору зробити висновок, що Україна може бути однією з провідних країн із залучення іноземних інвестицій. А, по-друге, чи виступатиме надходження коштів в рамках іноземного інвестиційного кредитування (с. 122-123) дійсно дієвим засобом, оскільки наявні на сьогодні іноземні запозичення (кредити МВФ, світового банку тощо) не спричинили пошквалювання економічної діяльності в державі.

6. Говорячи про змістовне наповнення національних інвестиційних проектів, підкреслено, що вони мають акумулювати ресурси на «полюсах конкуренції» та «точках зростання». Однак визначаючи стратегічні пріоритетні напрями залучення інвестицій (с. 164-165), дисертант не конкретизує, чи вимагає представлене узагальнене бачення в подальшому точкової конкретизації, чи перспективи розвитку вказаних галузей в цілому становитимуть напрям комплексного іноземного інвестування, формуючи пріоритетні напрями науково-технічного оновлення виробництва, що само по собі є дискусійним з точки зору можливостей практичної реалізації. Дана невизначеність виникає через те, що чітко не ідентифіковано поняття «точка зростання». Так, на с. 165 дисертант вкладає в дане поняття міжгалузевий зміст, що відрізняється від галузевої спрямованості, представленої вище.

Відповідність дисертації нормативним вимогам Порядку присудження наукових ступенів та інших документів

Викладені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Сириченко Наталі Сергіївни на тему «Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати

стосовно вирішення проблем розвитку міжнародного інвестування з урахуванням впливу глобальних трансформацій.

Зміст дисертаційної роботи відповідає обраній темі, забезпечує досягнення поставленої мети і вирішення задач наукової роботи та відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів».

Загальна оцінка дисертації

Ступінь і зміст наукової новизни, теоретичне та практичне значення роботи, достовірність отриманих висновків і рекомендацій, актуальність теми дослідження дають підстави для висновку, що дисертаційна робота «Розвиток міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій» відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор Сириченко Наталя Сергіївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент

кандидат економічних наук, доцент
завідувач кафедри економічної теорії
та інтелектуальної власності
ДВНЗ «Приазовський державний
технічний університет»

МОН України (м. Маріуполь)

Л.Г. Капранова

Підпис *Капранової Л.Г.*
ЗАСВІДЧУЮ
НАЧ. ЗАГАЛЬНОГО
ВІДДІЛУ
Зіва Т.О.
10.06.2016

